

Raadsvoorstel griffie

Portefeuillehouder: N.v.t.		Opgesteld door: Rekenkamer Nieuwkoop
Besluitvormende vergadering: 9 juli 2026		Raadsnummer 2026-045
Titel / onderwerp: Raadsvoorstel Rekenonderzoek 'Armoede in beeld'		
Samenvatting: De onafhankelijke rekenkamer van de gemeente Nieuwkoop heeft onderzoek gedaan naar armoede en ongelijkheid in de gemeente. Het onderzoek gaat in op de doeltreffendheid en doelmatigheid van de inzet van de gemeente op dit thema. Met dit raadsvoorstel stelt de gemeenteraad de aanbevelingen van de rekenkamer vast. Voor drie aanbevelingen geeft de raad de opdracht aan het college om deze uit te voeren. Voor één aanbeveling is de raad zelf aan zet om deze uit te voeren.		

De raad besluit:

1. Conform de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek 'Armoede in beeld' het college de opdracht te geven om:
 - a. de beschikbare monitoringsinformatie over (de inspanningen van gemeente en samenwerkingspartners op het gebied van) armoede en ongelijkheid te bundelen en te evalueren om het inzicht in de effectiviteit te vergroten;
 - b. de inspanningen en resultaten van de lokale preventieagenda inzichtelijk te maken voor de raad;
 - c. nadere inspanningen te plegen om het potentiële bereik van de maatregelen tegen armoede en ongelijkheid te vergroten
2. Kennis te nemen van de aanbeveling om doelen en prioriteiten voor het tegengaan van armoede en ongelijkheid in de gemeente te formuleren en dit te bespreken bij de monitoring van de lokale Preventie Agenda.

Inleiding / aanleiding

Armoede en ongelijkheid zijn maatschappelijk bijzonder relevante onderwerpen, waar de gemeente een belangrijke rol in heeft. Hoewel het aantal mensen dat in armoede leeft daalt, wordt armoede wel steeds hardnekkiger. Daarom heeft de rekenkamer in 2025 onderzoek gedaan naar doeltreffendheid en doelmatigheid van de inzet van de gemeente Nieuwkoop om armoede en sociale ongelijkheid te bestrijden.

De rekenkamer kijkt daarbij niet alleen naar inkomen en koopkracht, maar naar vier typen ongelijkheid die het Sociaal Cultureel Planbureau identificeert. Het SCP stelt namelijk dat eigentijdse ongelijkheid niet alleen voortkomt uit economische armoede, maar samenhangt met ongelijkheid in sociaal, cultureel en persoonlijk kapitaal. De rekenkamer maakt in het onderzoek ook gebruik van andere recente rekenkameronderzoeken naar dit thema.

Conclusies

De rekenkamer concludeert ten eerste dat er in Nieuwkoop relatief weinig inwoners in armoede leven. Dit betekent echter niet dat er geen armoede in de gemeente is: ook in Nieuwkoop stijgt het aantal inwoners met problematische schulden en doen steeds meer inwoners een beroep op minimaregelingen. Er is geen specifiek beleidskader voor armoede, het thema is namelijk ondergebracht in de lokale preventieagenda. Omdat de meeste doelen zijn geformuleerd als inspanning en niet als beoogd resultaat, is de doelmatigheid en doeltreffendheid lastig vast te stellen. In de huidige aanpak functioneert de samenwerking met maatschappelijk partners goed. Wel kent de aanpak een aantal kwetsbaarheden. Zo is er geen centrale toegang of heldere sociale kaart, waardoor inwoners met hun verschillende hulpvragen naar verschillende organisaties en initiatieven moeten. Tot slot concludeert de rekenkamer dat het zicht op het bereik van de minimaregelingen beperkt is en dat er kansen zijn om de informatie die wel beschikbaar is, te bundelen. De rekenkamer concludeert ook dat de gemeenteraad beperkt inzicht heeft in de effectiviteit en efficiëntie van de huidige aanpak van armoede en ongelijkheid – en dat de raad beperkt aandacht geeft aan dit thema.

Aanbevelingen

De rekenkamer doet de raad drie aanbevelingen om het college een opdracht te geven. De eerste aanbeveling gaat over het bundelen van de reeds beschikbare monitoringsinformatie en op basis daarvan accenten te leggen binnen de huidige aanpak. In het verlengde daarvan gaat de tweede aanbeveling over het voor de raad inzichtelijk maken van de inspanningen en resultaten op het gebied van armoede en ongelijkheid vanuit de lokale preventieagenda. Ook doet de rekenkamer de aanbeveling om gerichte inspanningen te plegen om het bereik van de maatregelen te vergroten en doet hier een aantal suggesties voor. Tot slot doet de rekenkamer een rechtstreekse aanbeveling aan de raad, namelijk om zelf doelen en prioriteiten op het gebied van armoede en ongelijkheid te formuleren voor de komende bestuursperiode.

Beoogd (maatschappelijk) effect

In dit onderzoek stond de vraag 'Welke middelen zet de gemeente Nieuwkoop in om armoede en sociale ongelijkheid te bestrijden en in hoeverre zijn deze doeltreffend en doelmatig?' centraal. De rekenkamer wil met dit onderzoek de gemeenteraad ondersteunen in zijn controlerende en kaderstellende rol op dit maatschappelijk zeer relevante thema.

Kader / eerdere besluiten / voorgeschiedenis

De rekenkamer heeft dit onderzoek uitgevoerd als onderdeel van het reguliere onderzoeksprogramma van 2025. De rekenkamer heeft de klankbordgroep vanuit de gemeenteraad op 23 januari 2025 gesproken over de onderzoeksopzet.

Participatie / betrokken partijen / personen

De rekenkamer heeft voor dit onderzoek gesproken met betrokken binnen de gemeente (portefeuillehouder, beleidsmedewerker, afvaardiging raadsleden) en met vertegenwoordigers van samenwerkingspartners (diverse maatschappelijke organisaties en medewerkers Alphen aan den Rijn).

Duurzaamheidsaspecten

Niet van toepassing

Gezondheid

Niet van toepassing

Varianten met argumenten voor en tegen

In het raadsbesluit zijn de aanbevelingen van het rapport verwerkt in beslispunten. Hiermee wordt het college opgedragen om deze aanbevelingen uit te voeren. De rekenkamer doet ook een aanbeveling aan de gemeenteraad; in het voorgestelde beslispunt neemt de raad hier kennis van. Het is aan de gemeenteraad zelf om hier opvolging aan te geven.

De gemeenteraad kan besluiten om af te wijken van deze aanbevelingen. Ingeval de raad besluit onderhavig raadsvoorstel in zijn geheel te verwerpen, bijvoorbeeld omdat hij zich niet kan vinden in de conclusies en/of aanbevelingen van het onderzoek, wordt dus geen opdracht aan het college verstrekt.

Voorgesteld besluit

Op basis van de bevindingen uit het onderzoek komt de rekenkamer tot de volgende conclusies in het rapport 'Armoede in beeld'

1. Nieuwkoop is een gemeente met relatief minder armoede, maar het aantal inwoners met schulden stijgt en inwoners vragen steeds vaker om hulp en ondersteuning
2. De gemeente Nieuwkoop kiest voor een preventieve aanpak van armoede en ongelijkheid, maar doeltreffendheid en doelmatigheid is moeilijk vast te stellen
3. Er is draagvlak voor de huidige aanpak en de samenwerking verloopt goed
4. Er is geen centrale toegang of heldere sociale kaart waardoor samenhangende dienstverlening richting inwoners kwetsbaar is
5. Het bereik van de minimaregelingen wordt jaarlijks groter, maar er is beperkt inzicht in hoeverre de volledige doelgroep wordt bereikt
6. De raad heeft beperkt inzicht in de effectiviteit en efficiëntie van de huidige aanpak en geeft hier ook beperkt aandacht aan

Aan de hand van deze conclusies formuleert de Rekenkamer een aantal aanbevelingen. Deze zijn in dit voorstel verwerkt als de volgende beslispunten:

1. Conform de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek 'Armoede in beeld' het college de opdracht te geven om:
 - a. de beschikbare monitoringsinformatie over (de inspanningen van gemeente en samenwerkingspartners op het gebied van) armoede en ongelijkheid te bundelen en te evalueren om het inzicht in de effectiviteit te vergroten;
 - b. de inspanningen en resultaten van de lokale preventieagenda inzichtelijk te maken voor de raad;
 - c. nadere inspanningen te plegen om het potentiële bereik van de maatregelen tegen armoede en ongelijkheid te vergroten
2. Kennis te nemen van de aanbeveling om doelen en prioriteiten voor het tegengaan van armoede en ongelijkheid in de gemeente te formuleren en dit te bespreken bij de monitoring van de lokale Preventie Agenda.

Kantttekeningen / risico's en beheersmaatregelen

In de bestuurlijke reactie staat het college stil bij de aanbevelingen. Het college plaatst een kantttekening bij de aanbeveling om beschikbare monitoringsinformatie te bundelen; het college is van mening dat het niet duidelijk is welke bestaande informatie de rekenkamer bedoelt. De rekenkamer doelt hierbij op alle inzet van de gemeente en samenwerkingspartners op het tegengaan van armoede en ongelijkheid. De rekenkamer is van mening dat die inzet versterkt kan worden als er meer inzicht is in de effectiviteit ervan staat op één centrale plek.

Verder doet de rekenkamer de aanbeveling om nadere inspanningen te plegen om het bereik van maatregelen te vergroten; het college plaatst kantttekeningen bij een deel van de suggesties van de rekenkamer. Het college onderschrijft de aanbeveling om de raad inzicht te geven in de resultaten van de lokale preventieagenda en ondersteunt de aanbeveling om als raad in de komende bestuursperiode doelen en prioriteiten voor het tegengaan van armoede en ongelijkheid te formuleren.

Financiële en Juridische gevolgen

Mogelijke financiële en juridische gevolgen hangen af van de manier waarop college en raad de aanbevelingen wensen uit te voeren.

Bijlagen

- Rekenkamerrapport 'Armoede in beeld' (inclusief de bestuurlijke reactie van het college van B&W)

Advies meningsvormende raad

Pas voor de besluitvormende raadsvergadering het oorspronkelijke besluitpunt 2 aan als volgt:

"Kennis te nemen van de aanbeveling om als raad in het nieuwe bestuursprogramma doelen en prioriteiten voor het tegengaan van armoede en ongelijkheid in de gemeente te formuleren en dit te betrekken bij de behandeling van de kadernota"

wijzigen in:

"Kennis te nemen van de aanbeveling om doelen en prioriteiten voor het tegengaan van armoede en ongelijkheid in de gemeente te formuleren en dit te bespreken bij de monitoring van de lokale Preventie Agenda".

Met deze wijziging kan het geagendeerd worden als een hamerstuk.